

досліджено ураження бджолиних сімей контрольної групи та відсутність ураження дослідної групи. Можна зауважити, що синергічний ефект діючих речовин застосованих лікарських рослин з антибактеріальною, антисептичною дією дав свій ефективний результат. Бджоли швидко очистились в середині гнізда вулика після обльоту, та приступили до роботи весняного періоду.

Висновки. Таким чином доведено, що даний лікарський засіб рослинного походження, ефективно діє за рахунок своїм синергічним антисептичним та антибактеріальним властивостям. Даний засіб є цілком ефективний проти збудника *Nosema apis*, результати експериментального дослідження помітні як при візуальному дослідженні бджолої сім'ї, так і під час дослідження кишечника комахи при розтині. Інтенсивність та екстенсивність інвазії після застосування цукрового сиропу з відваром лікарських рослин становила нулю.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЇ ХРОНУ ЗВИЧАЙНОГО ТА ПОЛІНІЮ ГІРКОГО ПРИ ВАРООЗІ БДЖІА

Кісіль Д. О. – PhD, викладач

Альбакур Санад – магістр

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Вступ. Опираючись на результати попередніх дослідників відомо, що варооз одна із найбільш поширених та небезпечних хвороб в бджільництві. В наш час відомо досить багато противароозних засобів, але більшість з них як правило не є екологічно безпечними засобами які б не залишалися в продуктах бджільництва, не шкодили як бджолам

так і людині. Та в той же час були ефективними засобами.

Мета роботи. Визначити ефективність противороозного засобу з хрону та гіркого полиню.

Матеріали і методи дослідження. Нами було проведено дослідження на ефективність противороозного засобу з хрону та гіркого полиню. Даний засіб готували методом подрібнення та окурювання за допомогою димарю під час огляду гнізда бджолиних сімей. Було визначено та підібрано склад рослин в таких пропорціях: корінь хрону звичайного (*Armoracia rusticana*) 50 г; сушеного гіркого полиню (*Artemisia absinthium*) 50 г; Дослідні рослини подрібнювали на дрібні частинки 1,5–3 см. Після чого засипали в відритий тубус димаря і розпалювали до утворення постійного диму. Після того як димар із рослинами готовий до застосування проводили обкурювання льотків вулика, верхнього бруска соторамок при огляді бджолої сім'ї та загалом розплоду. Таким чином за допомогою діючих речовин кореню хрону та гіркого полиню які знаходились в розкуреному димі відбувалась обробка проти кліща *Varroa* який, як правило, знаходиться на грудній частині хітину дорослої бджоли та комірках з личинками розплідного стільника. За попередніми дослідженнями доведено, що рослина гіркого полиню має в своєму складі до 0,5 % ефірної олії, до складу якої входять фелландрен, туйон, кадинен, мірцен, сесквітерпenni лактони, азулогенні речовини що в свою чергу дає репелентний ефект проти кліща. Корінь хрону звичайного який має хімічний склад таких речовин: сапоніни, флавоноїди, тіоглікозиди, алкалоїди та мінеральні солі. Що в свою чергу утворює паралізує нервову систему збудника вароозу. Для дослідження ефективності при вароозі після обкурювання димарем, клали на дно вулика зма-

щений вазеліном «контрольні папірці» для виявлення уражених особин гамазового кліща.

Обстеженню піддавались районовані бджолині сім'ї порід: Поліська, Карпатка та Українська степова, які утримувались корпусних вуликах «стандартної» рамки Ш. Дадана, висота якої складала 300 мм. Було виділено на контрольну та дослідну групи. В контрольній групі обкурювали деревиною, а в дослідній групі застосовували обкурювання із застосуванням дослідних рослин.

Результати досліджень. Під час огляду бджолиних сімей на дні вулика контрольної групи було виявлено, що на «контрольному папірці» знаходились прилиплі змертвілі тільця гамазового кліща. В залежності від сили сім'ї була різна кількість уражених тілець особин. Було встановлено відсоток ураження бджолиної сім'ї, який становив на рівні 5,8 %. Враховували кількість бджіл на в міжрамковому просторі та стільникорамок в гнізді. В той час як в контрольній групі де застосовували деревину при обкурюванні, при огляді не реєструвались омертвілі особини вароозу.

Висновки. Таким чином було доведено, що рослини мають позитивний ефект при обкурюванні який успішно можна використовувати проти кліща *Varroa destructor*. Результати експериментального дослідження були помітні як при візуальному дослідженні бджолиного гнізда так і після виходу бджоли після зимівлі. Інтенсивність та екстенсивність інвазії після застосування рослин становила нулю.